

Niina Syrjänen

jatko-opiskelija, saksan kieli ja kääntäminen

niina.syrjanen@uef.fi

Itä-Suomen yliopisto

Väitöskirjatutkimukseni käsittelee sodan käännöskulttuureita: tutkin, millaista käännös- ja tulkkaustoimintaa oli talvi- ja jatkosotien aikaisessa Päämajassa ja miten tämä toiminta oli järjestetty. Työ on siinä vaiheessa, että tavoitteenani on saada väitöskirja valmiiksi tämän vuoden aikana. Kyseessä on suomenkielinen monografia. Tutkimusaineistoni on koottu Kansallisarkistossa säilytettävistä Päämajan eri osastojen ja toimistojen arkistoista, eli ns. sota-arkistosta, jota ei aiemmin ole tutkittu kielten ja kääntämisen näkökulmasta. Tämä asettaa omat haasteensa aineiston keräämiselle, mutta käännös- ja tulkkaustoimintaan liittyviä asiakirjoja on löytynyt yllättävänkin paljon – ja todennäköisesti paljon on vielä löytymättä. Väitöskirjassani pyrin luomaan eräänlaisen yleiskatsauksen Päämajan käännös- ja tulkkaustoiminnasta, mutta aineisto mahdollistaisi tiettyjen kohteiden tarkemman tarkastelun esimerkiksi institutionaalisen käännöspolitiikan, kääntäjän/tulkin roolin tai työn ammatillisuuden näkökulmista. Vertailu siihen, miten käännös- ja tulkkaustoiminta on järjestetty nykypäivän kriisitilanteissa, olisi myös mielenkiintoinen aihe. Tutkimukseni keskeistä käsitettä, Erich Prun

in (1997) esittelemää käännöskulttuuria on tähän mennessä sovellettu tutkimuksessa hyvin vähän, joten olen joutunut määrittelemään sitä tarkemmin löytääkseni menetelmiä käännöskulttuurin tutkimiseen. Siinä yhteydessä olen tehnyt käsiteanalyysiä käännöskulttuurin ja sitä lähellä olevan käännöspolitiikan välisen suhteen hahmottamiseksi. Käsiteanalyysi sellaisenaan ei kuitenkaan mahdu väitöskirjaan. Käännöskulttuuriin liittyy vahvasti sosiologinen ulottuvuus Bourdieun kentän, pääoman ja habituksen käsitteiden kautta. Koska väitöstutkimuksessani näkökulma käännös- ja tulkkaustoimintaan on lähinnä järjestäjän eli Päämajan näkökulma, varsinaiset kysymykset sotakääntäjän tai -tulkin habituksesta jäävät myöskin väitöskirjan ulkopuolelle.